

Emisná činnost a peňažný obeh

4. Emisná činnosť a peňažný obeh

4.1. Emisia slovenských peňazí

V roku 2004 zabezpečila Národná banka Slovenska v súlade s potrebami peňažného obehu dotlač 63 mil. kusov bankoviek v nominálnej hodnote 20 Sk a 59,606 mil. kusov bankoviek v nominálnej hodnote 100 Sk. Dvadsaťkorunové bankovky vytlačila firma Giesecke & Devrient GmbH v závode BA International Inc. v Ottave a stokorunové bankovky Polska Wytwornia Papierow Wartosciowych S. A. vo Varšave.

Okrem bankoviek zabezpečila Národná banka Slovenska výrobu 16,5 mil. kusov mincí v nominálnej hodnote 50 halierov vzor 1996. V pláne na rok 2004 bola schválená tiež razba 49 tis. kusov mincí v nominálnych hodnotách 10 Sk, 5 Sk, 2 Sk, 1 Sk a 50 halierov určených do ročníkových súborov, ktorých výrobu a predaj zabezpečuje od roku 2004 Mincovňa Kremnica, š. p. Do konca roka však bola realizovaná dodávka len 8 tis. kusov mincí z každej nominálnej hodnoty.

V roku 2004 vydala Národná banka Slovenska päť pamätných mincí určených na zberateľské účely. Pamätnú striebornú mincu v nominálnej hodnote 200 Sk k 200. výročiu úmrtia Wolfganga Kempelena, pamätnú striebornú mincu 200 Sk s motívom Svetové dedičstvo UNESCO – Bardejov, mestská pamiatková rezervácia a pamätnú bimetalovú mincu 10 000 Sk pri príležitosti vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie vyrobila Mincovňa Kremnica, š. p. Pamätnú striebornú mincu v nominálnej hodnote 200 Sk k vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie vyrobila

Bižuterie Česká Mincovna Jablonec nad Nisou a pamätnú zlatú mincu v nominálnej hodnote 5 000 Sk z tematického okruhu Svetové dedičstvo UNESCO – mestská pamiatková rezervácia Bardejov vyrobila poľská mincovňa Mennica Państwowa Varšava.

Okrem uvedených mincí boli do Národnej banky Slovenska dodané koncom roka ďalšie dve pamätne mince z emisného plánu na rok 2005: pamätná strieborná minca 200 Sk k 300. výročiu narodenia Jána Andreja Segnera (vyrobila Mennica Państwowa Varšava) a pamätná strieborná minca 500 Sk Ochrana prírody a krajiny – Národný park Slovenský kras (Bižuterie Česká Mincovna Jablonec nad Nisou).

4.1.1. Stav peňazí v obehu a ročná emisia v SR

Rok 2004 bol pre NBS v oblasti zabezpečovania potrieb hotovostného peňažného obehu mimoriadny. V súlade so schválenou koncepciou uschovávať a spracovávať peniaze výhradne vo vlastných uschovávacích a spracovateľských miestach NBS sa emisná činnosť od 1. apríla 2004 začala postupne vykonávať v nových budovách expozitúr NBS v Trenčíne, Nových Zámkoch, Žiline, Lučenci, Poprade a v Humennom. Od 1. júla 2004 až do 30. septembra 2004 sa postupne zrušila správa zásob slovenských peňazí v poverených pobočkách VÚB, a. s. Zásoby peňazí z poverených pobočiek sa presunuli do expozitúr a ostatných uschovávacích a spracovateľských miest NBS.

Tabuľka 39 Pamätne mince vydané NBS v roku 2004

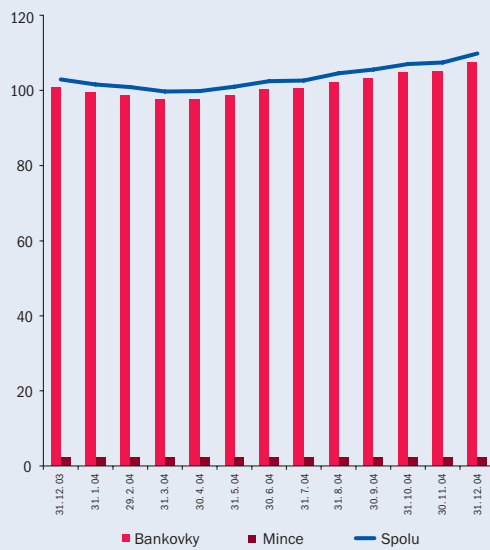
Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú minca pripomína	Počet vydaných mincí v ks		Vyhláška NBS
		spolu	z toho PROOF	
200 Sk ¹⁾	200. výročie úmrtia Wolfganga Kempelena	11 200	3 200	84/2004 Z. z.
10 000 Sk ²⁾	Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie	7 200	7 200	219/2004 Z. z.
200 Sk ¹⁾	Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie	15 200	4 700	228/2004 Z. z.
200 Sk ¹⁾	Svetové dedičstvo UNESCO – Bardejov, mestská pamiatková rezervácia	12 000	3 600	400/2004 Z. z.
5 000 Sk ³⁾	Svetové dedičstvo UNESCO – Bardejov, mestská pamiatková rezervácia	6 300	6 300	602/2004 Z. z.

Zdroj: NBS.

1) pamätná strieborná minca

2) pamätná bimetalová minca (zlato a paládium)

3) pamätná zlatá minca

Graf 35 Mesačný vývoj obeživa v roku 2004 (mld. Sk)

Zdroj: NBS.

Od 1. októbra 2004 sa správa zásob slovenských peňazí uskutočňuje už iba vo vlastných uschovávacích a spracovateľských miestach.

K 31. decembru 2004 dosiahla hodnota peňazí v obehu v SR 109,9 mld. Sk (vrátane slovenských pamätných mincí a pamätných mincí vydaných do roku 1993). V porovnaní so stavom k 31. decembru 2003 vzrástla v roku 2004 hodnota peňazí v obehu o 7 mld. Sk. Medziročný index rastu hodnoty obeživa bol 6,8 %.

Stav peňazí v obehu (podľa stavu ku koncu jednotlivých mesiacov) nezaznamenal v priebehu roka mimoriadne výkyvy. V priebehu roka si vývoj obeživa zachoval typický sezónny charakter s poklesom množstva peňazí v obehu v 1. štvrtroku a s predvianočným rastom.

Vývoj denného stavu peňazí v obehu bol v priebehu celého roka rovnomerný bez mimoriadnych výkyvov. V priebehu roka sa hodnota obeživa pohybovala od 99,2 mld. Sk do 115,1 mld. Sk. Minimálna hodnota obeživa sa dosiahla 4. mája 2004 a maximálna hodnota v predvianočnom období 23. decembra 2004.

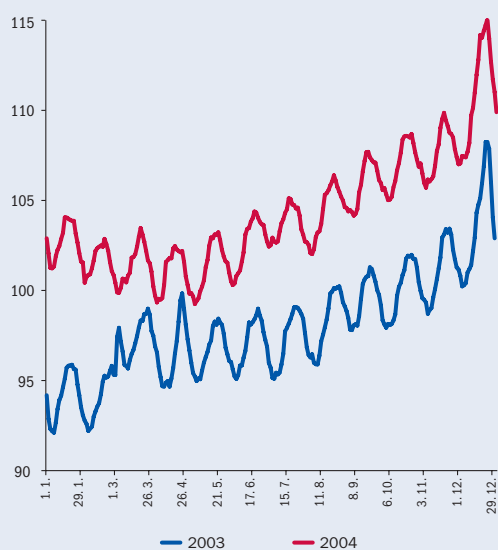
Tabuľka 40 Hodnota obeživa v Sk

Nominálna hodnota	Hodnota v Sk		Podiel v %	
	31.12.2004	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2003
Bankovky				
5 000 Sk	49 702 892 500,00	46 670 537 500,00	45,23	45,36
1 000 Sk	47 876 243 500,00	44 481 039 500,00	43,56	43,23
500 Sk	4 428 680 875,00	4 211 760 875,00	4,03	4,09
200 Sk	1 845 758 050,00	1 633 106 650,00	1,68	1,59
100 Sk	2 301 353 750,00	2 433 402 150,00	2,09	2,36
50 Sk	734 480 750,00	704 581 450,00	0,67	0,68
20 Sk	638 825 785,00	585 903 985,00	0,58	0,57
Spolu	107 528 235 210,00	100 720 332 110,00	97,84	97,88
Mince				
10 Sk	841 644 250,00	793 744 170,00	0,77	0,77
5 Sk	285 320 630,00	263 306 390,00	0,26	0,26
2 Sk	198 922 848,00	187 782 308,00	0,18	0,18
1 Sk	129 606 519,00	121 266 414,00	0,12	0,12
50 hal.	23 731 231,00	24 243 332,00	0,02	0,02
50 hal. II	53 230 098,50	41 538 519,50	0,05	0,04
20 hal.	45 006 308,60	54 910 903,60	0,04	0,05
10 hal.	27 304 295,00	31 803 762,40	0,02	0,03
Obehové mince spolu	1 604 766 180,10	1 518 595 799,50	1,46	1,48
Pamätné mince	767 048 850,00	660 535 075,00	0,70	0,64
Peniaze spolu	109 900 050 240,10	102 899 462 984,50	100,00	100,00

Zdroj: NBS.

Graf 36 Denný vývoj obeživa

(mld. Sk)

Zdroj: NBS.

4.1.2. Štruktúra obeživa

K 31. decembru 2004 bolo v obehu 145,6 mil. kusov bankoviek v hodnote 107,5 mld. Sk, 1 022,3 mil. kusov obehových mincí v hodnote 1,6 mld. Sk a 795 tis. kusov pamätných mincí emitovaných NBS v hodnote 577,8 mil. Sk.

Z celkovej hodnoty obeživa tvorili bankovky 97,8 %, obehové mince 1,5 % a pamätné mince vrátane pamätných mincí vydaných pred rokom 1993 tvorili 0,7 %. Z celkového množstva peňazí v obehu bolo 12,45 % bankoviek, 87,48 % obehových mincí a 0,07 % pamätných mincí.

Na zvýšení obeživa za rok 2004 v celkovej hodnote 7 mld. Sk sa bankovky podieľali sumou 6,8 mld. Sk (97,3 %), obehové mince sumou 86,2 mil. Sk (1,2 %) a hodnota pamätných mincí vzrástla o 106,6 mil. Sk (1,5 %).

Za rok 2004 zaznamenali najväčší nárast hodnoty obeživa bankovky 1 000 Sk (takmer 3,4 mil. kusov

Tabuľka 41 Množstvo obeživa v kusoch

Nominálna hodnota	Množstvo v ks		Podiel v %	
	31.12.2004	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2003
Bankovky				
5 000 Sk	9 940 578,50	9 334 107,50	0,85	0,77
1 000 Sk	47 876 243,50	44 481 039,50	4,10	3,68
500 Sk	8 857 361,75	8 423 521,75	0,76	0,70
200 Sk	9 228 790,25	8 165 533,25	0,79	0,67
100 Sk	23 013 537,50	24 334 021,50	1,97	2,01
50 Sk	14 689 615,00	14 091 629,00	1,26	1,16
20 Sk	31 941 289,25	29 295 199,25	2,73	2,42
Spolu	145 547 415,75	138 125 051,75	12,45	11,41
Mince				
10 Sk	84 164 425,00	79 374 417,00	7,20	6,56
5 Sk	57 064 126,00	52 661 278,00	4,88	4,35
2 Sk	99 461 424,00	93 891 154,00	8,51	7,76
1 Sk	129 606 519,00	121 266 414,00	11,09	10,02
50 hal.	47 462 462,00	48 486 664,00	4,06	4,01
50 hal. II	106 460 197,00	83 077 039,00	9,11	6,86
20 hal.	225 031 543,00	274 554 518,00	19,26	22,69
10 hal.	273 042 950,00	318 037 624,00	23,36	26,28
Obehové mince spolu	1 022 293 646,00	1 071 349 108,00	87,48	88,53
Pamätné mince	794 682,00	733 467,00	0,07	0,06
Peniaze spolu	1 168 635 743,75	1 210 207 626,75	100,00	100,00

Zdroj: NBS.

v hodnote 3,4 mld. Sk) a bankovky 5 000 Sk (606 tis. kusov v hodnote viac ako 3 mld. Sk). Najpočetnejšími bankovkami v obehu boli bankovky 1 000 Sk (47,9 mil. kusov), bankovky 20 Sk (31,9 mil. kusov) a bankovky 100 Sk (23 mil. kusov), najvyššiu hodnotu tvorili bankovky 5 000 Sk (46,7 mld. Sk) a bankovky 1 000 Sk (44,5 mld. Sk), čo je spolu 88,8 % hodnoty obeživa.

Za rok 2004 došlo k poklesu množstva obehových mincí o 49,1 mil. kusov. Pokles bol spôsobený ukončením platnosti 20- a 10-halierových mincí v obehu k 31. decembru 2003. Za rok 2004 sa z obehu vrátilo 49,5 mil. kusov 20-halierových mincí a 45 mil. kusov 10-halierových mincí.

Zrušenie platnosti 10- a 20-halierových mincí sa prejavilo na výraznom raste emisie 50-halierových mincí a mincí v hodnote 1 Sk. Kým za rok 2003 bola emisía 50-halierových mincí 3,8 mil. kusov, za rok 2004 bola emisía týchto mincí až 22,4 mil. kusov. Nárast emisie, aj keď nie taký výrazný, zaznamenali aj mince 1 Sk (4,1 mil. kusov v roku 2003; 8,3 mil. kusov v roku 2004). Aj pri ostatných minciach (2 Sk, 5 Sk a 10 Sk) bola emisía v porovnaní s rokom 2003 vyššia, počet emitovaných mincí každej z nominálnych hodnôt však nebol vyšší ako 5,6 mil. kusov.

Celkový počet pamätných mincí v obehu vzrástol za rok 2004 o 61,2 tis. kusov, t. j. o 106,6 mil. Sk. Z obehu sa vrátilo 898 kusov federálnych pamätných mincí v hodnote 107,1 tis. Sk, ktorých platnosť bola ukončená 30. septembra 2000⁹.

4.1.3. Priemerné hodnoty peňazí v obehu

Hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa¹⁰ vrátane pamätných mincí dosiahla k 31. decembru 2004 sumu 20 427 Sk, z toho bankovky tvorili 19 986 Sk, obehové mince 298 Sk a pamätné mince 143 Sk. V porovnaní s rokom 2003 vzrástla celková hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa o 1 299 Sk, z toho pri bankovkách o 1 263 Sk, obehových minciach o 16 Sk a pamätných minciach o 20 Sk.

Na jedného obyvateľa pripadlo 27 kusov bankoviek, čo je o 1 kus viac ako v roku 2003. Najpočetnejšie boli bankovky v nominálnej hodnote 1 000 Sk v počte 9 kusov a bankovky 20 Sk v počte 6 kusov. Počet obehových mincí na jedného obyvateľa v roku 2004 poklesol oproti roku 2003 zo 199 kusov na 190 kusov. Najvyšší podiel majú naďalej halierové mince a to 121 kusov na obyvateľa (134 v roku 2003). Napriek tomu, že k 31. decembru 2003 bola ukončená platnosť 10- a 20-halierových mincí a z obehu sa do zásob NBS vrátilo 49,5 mil. kusov dvadsaťhaliernikov a 45 mil. kusov desaťhaliernikov, sú naďalej najpočetnejšími mincami v obehu. K 31. decembru 2004 pripadlo na jedného obyvateľa 51 kusov desaťhaliernikov a 42 kusov dvadsaťhaliernikov (v roku 2003 to bolo 59 kusov desaťhaliernikov a 51 kusov dvadsaťhaliernikov).

Priemerná hodnota peňažného znaku¹¹ dosiahla v roku 2004 hodnotu 94 Sk (ročný rast o 9 Sk). Jeho vývoj zodpovedá vývoju množstva a hodnoty peňazí

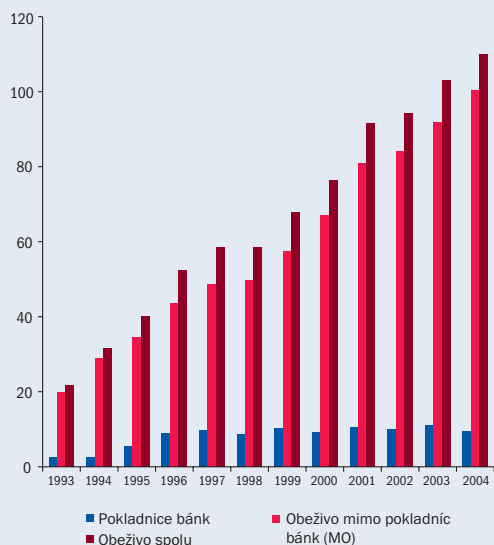
Rok	Bankovky	Obehové mince	Peniaze spolu vrátane pamätných mincí
1993	289,3	3,2	90,2
1994	384,1	2,0	76,4
1995	455,6	1,8	76,7
1996	537,3	1,7	81,8
1997	566,3	1,6	80,5
1998	552,3	1,5	72,2
1999	594,1	1,5	76,1
2000	631,4	1,4	77,1
2001	693,6	1,4	84,4
2002	697,8	1,4	80,3
2003	729,2	1,4	85,0
2004	738,8	1,6	94,0

Zdroj: NBS.

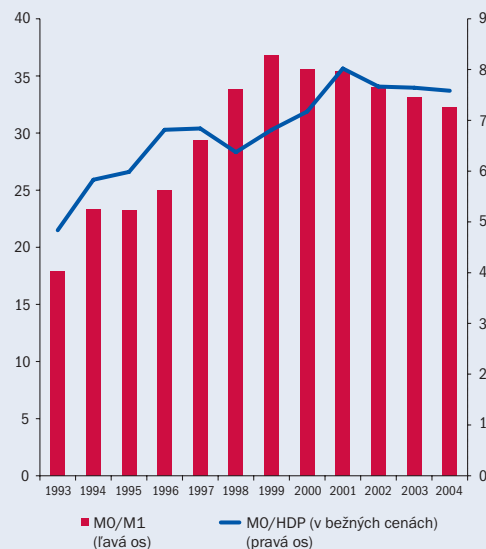
⁹ Vyhláška NBS č. 278/2000 Z. z. o ukončení platnosti pamätných strieborných mincí česko-slovenskej meny vydaných od 21. augusta 1954 do 31. decembra 1992.

¹⁰ Počet obyvateľov: zdroj SŠÚ – stav k 31. decembru 2003.

¹¹ Priemerná hodnota peňažného znaku = celková hodnota peňazí v obehu/celkové množstvo peňazí v obehu.

Graf 37 Obeživo u verejnosti a v pokladniciach bánk (mld. Sk)

Zdroj: NBS.

Graf 38 Podiel M0 na M1 a HDP (%)

Zdroj: NBS.

v obehu. Porovnanie vývoja priemernej hodnoty peňažného znaku podľa jednotlivých druhov peňazí od roku 1993 dokumentuje tabuľka 42.

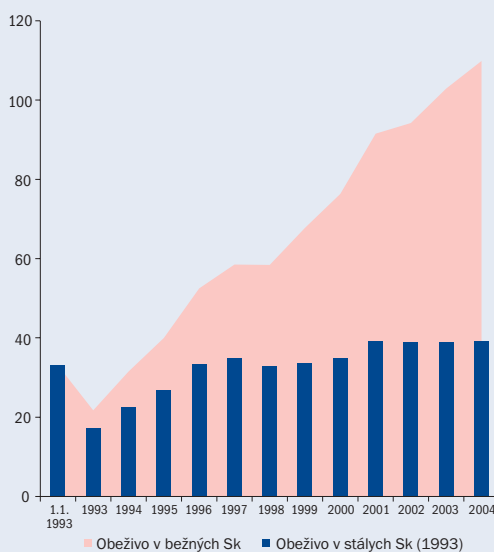
4.1.4. Obeživo a niektoré makroekonomické veličiny

K 31. decembru 2004 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšilo množstvo peňazí v obehu zo 102,9 mld. Sk na 109,9 mld. Sk (o 6,8 %), z toho obeživo u verejnosti vzrástlo z 91,8 mld. Sk na 100,5 mld. Sk (o 9,5 %) a obeživo v pokladniciach bánk pokleslo z 11,1 mld. Sk na 9,4 mld. Sk (o 15,3 %).

Podiel M0 na agregáte M1¹² dosiahol v roku 2004 hodnotu 32,3 %. V porovnaní s rokom 2003 poklesol o 0,9 percentuálneho bodu, čo dokumentuje, že úroveň bezhotovostného platobného styku má na Slovensku mierne stúpajúcu tendenciu.

Pomer M0 na HDP¹³ v SR dosiahol v roku 2004 rovnakú hodnotu ako v roku 2003, a to 7,6 %.

Hodnota obeživa v stálych korunách (bez vplyvu inflácie) sa od roku 2001 takmer nezmenila a dosiahla k 31. decembru 2004 hodnotu 39,26 mld. Sk¹⁴.

Graf 39 Vplyv inflácie na hodnotu obeživa (mld. Sk)

Zdroj: NBS.

Dôvodom stagnácie obeživa v stálych korunách je skutočnosť, že ročná miera inflácie bola v porovnaní s ročným prírastkom obeživa takmer rovnaká.

¹² Agregáty M0 a M1 sú vypočítané podľa metodiky NBS (Menový prehľad 1/2005).

¹³ Zdroj ŠÚ SR – revidované údaje za roky 1993 až 1999.

¹⁴ Pri raste cenovej hladiny od roku 1993 o 179,9 %.

4.2. Falzifikáty peňazí zadržané na území Slovenskej republiky

V roku 2004 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 1 223 kusov falzifikátov slovenských korún a valút. Aj keď v porovnaní s rokom 2003 bol zaznamenaný nárast počtu zadržaných falzifikátov o viac ako jednu štvrtinu, za 12 rokov od vzniku Národnej banky Slovenska je to tretí najnižší počet zadržaných falzifikátov v jednom roku. Takmer dve tretiny falzifikátov boli zadržané priamo v peňažnom obehu peňažnými ústavmi a bezpečnostnými službami, ktoré spracovávajú peniaze veľkých obchodných reťazcov.

V štruktúre falzifikátov bol najvyšší podiel slovenských korún (67 %) a amerických dolárov (21,5 %). Podiel eur dosiahol 8,4 % a ostatných valút len 3 %.

4.2.1. Falzifikáty slovenských korún

V roku 2004 bolo zadržaných 819 falzifikátov slovenských korún a jedna upravená bankovka. Dve tretiny z nich boli zadržané v štyroch krajoch – Bratislavskom (140 kusov), Košickom (131 kusov), Trenčianskom (151 kusov) a Prešovskom (122 kusov). Najviac falšovanými boli bankovky s nominálnou hodnotou 1 000 Sk a 500 Sk, ktoré predstavovali viac ako 75 % falzifikátov slovenských korún.

4.2.2. Falzifikáty valút

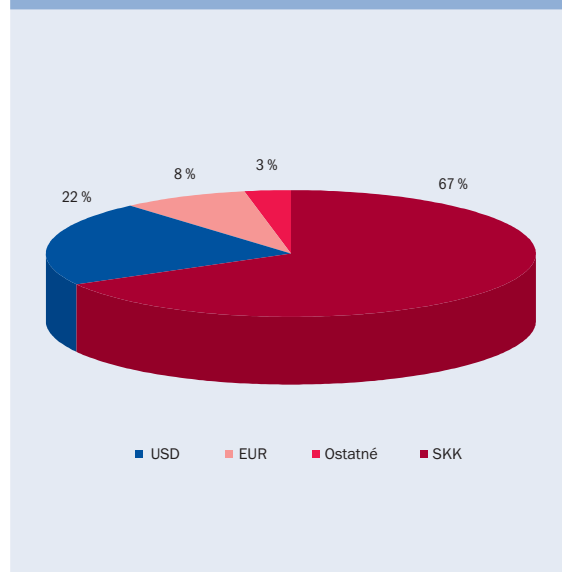
V roku 2004 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných 264 kusov falzifikátov amerických dolárov, 103 kusov falzifikátov eur a 36 kusov falzifikátov ostatných valút. Najväčší výskyt bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji.

Graf 40 Vývoj počtu zadržaných falzifikátov

Zdroj: NBS.

Graf 41 Štruktúra falzifikátov v roku 2004

Zdroj: NBS.

Tabuľka 43 Počet zadržaných falzifikátov slovenských korún

Rok	Nominálna hodnota										Spolu
	5 000	1 000	500	200	100	50	20	10	5	p ¹⁾	
2000	12	246	84	5	43	9	3	0	0	0	402
2001	2	278	55	15	54	4	3	0	0	0	411
2002	14	1 307	105	17	49	38	17	2	0	0	1 549
2003	14	396	131	58	31	27	8	0	0	1	666
2004	45	419	203	36	68	36	11	1	0	1	820

Zdroj: NBS.

1) Upravené bankovky.

Tabuľka 44 Počet zadržaných falzifikátov amerických dolárov

Rok	Nominálna hodnota						P ¹⁾	Spolu
	1	5	10	20	50	100		
2000	2	0	0	5	11	292	13	323
2001	1	0	3	9	7	398	2	420
2002	4	1	1	1	11	768	4	790
2003	0	0	0	3	3	176	5	187
2004	3	0	1	1	5	252	2	264

Zdroj: NBS.

1) Pozmenené, napodobneniny, upravené bankovky.

Tabuľka 45 Počet zadržaných falzifikátov eur

Rok	Nominálna hodnota								P ¹⁾	Spolu
	2	5	10	20	50	100	200	500		
2002	0	0	0	2	31	14	0	1	0	48
2003	0	0	2	18	41	9	13	4	1	88
2004	3	1	0	1	48	26	17	2	5	103

Zdroj: NBS.

1) Pozmenené, napodobneniny, upravené a zložené bankovky.

Falzifikáty amerických dolárov

V porovnaní s rokom 2003 sa počet zadržaných falzifikátov amerických dolárov zvýšil o 41 %. Najväčší výskyt bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji, kde v 56 prípadoch zadržali 148 kusov falzifikátov. Najfalšovanejšou nominálnou hodnotou boli bankovky 100 USD, ktoré tvorili až 95 % z celkového počtu falzifikátov amerických dolárov.

Falzifikáty eur

Počet zadržaných falzifikátov eur má na území Slovenskej republiky od roku 2002 stúpajúci trend. V roku

2004 tvorili s počtom 103 kusov 8,4 % z celkového množstva zadržaných falzifikátov. Tak ako v predchádzajúcom období, aj v roku 2004 medzi najčastejšie zadržané falzifikáty patrili bankovky nominálnej hodnoty 50 EUR, ktoré predstavovali 46,6 % z celkového počtu falzifikátov eur.

Falzifikáty ostatných valút

Výskyt falzifikátov ostatných valút predstavoval v roku 2004 len 3 % z celkového počtu zadržaných falzifikátov. Najväčší podiel tvorili falzifikáty anglických libier a českých korún.

Tabuľka 46 Počet zadržaných falzifikátov ostatných valút

Rok	Mena							Ostatné ¹⁾	Spolu
	GBP	CZK	CAD	PLN	CHF	HUF			
2000	8	21	0	5	2	1	244	281	
2001	1	243	6	9	1	1	288	549	
2002	9	369	1	6	1	0	69	455	
2003	20	3	6	2	1	0	0	32	
2004	14	12	4	2	1	3	0	36	

Zdroj: NBS.

1) Meny nahradené eurom a nórska koruna.

